Megcsúfolt születésnap

Ha a Népszava – szégyenszemre egyes-egyedül a magyar sajtóban – köszönteni akarta 75. születésnapján sokunk elsőszámú guruját, igazi tanítóját, a magyar pszichológia megkerülhetetlen mesterét, Popper Pétert – az örömteli és elismerésre méltó. Ha ezt Bóta Gábor – visszaélve Popper bizalmával, hogy nem kérte el jóváhagyásra a megírt cikket – úgy teljesíti, hogy egyrészt elfelejti meggratulálni a születésnapost, másrészt több dolgot félreérthetően és rosszul fogalmaz meg (például az egyetlen kamaszkori verekedést a zsidózó kortárssal kibővíti általánossá, de még sokkal inkább a viccnek szánt „jól megélek belőle" mondatot biggyeszti interjúja zárógondolatának) – az csupán az ő szakmai blamázsa.

Ha pedig ezek után a Magyar Nemzet és néhány bűntársa Popper mondandójára – miszerint a sűrűsödő és erősödő rasszista támadásokat igenis vissza kell verni, ha pedig az erre hivatott és köteles állam nem képes vagy hajlandó erre, akkor nekünk, magunknak, antifasiszta magyaroknak, cigányoknak, zsidóknak, társadalmi védőként kell megszerveznünk önvédelmünket – a megszokott mocskos módon reagál, azzal csupán önmagát minősíti: ismételten azt bizonyítja, hogy a rasszista veszélyhelyzetek, a társadalmi fenyegetettség-érzés fenntartásában véli érdekeltnek magát. A jobboldal jelentős részének (de csak egy részének!) sok éve hiányzó elhatárolódása a szélsőségesektől, újra és újra elmaradó kemény bírálata minden rasszizmusra – óhatatlanul a cinkosság vádját hívja elő.

Mindazonáltal az a legfontosabb kérdés Popper századszor elhangzó figyelem-fölhívásában: elvárható-e például a cigányság legveszélyeztetettebb rétegeitől, hogy az ellenük indított gyűlölet-hadjáratot és annak közvetlen eredményeként ma már életük kioltását is szó nélkül, annak „lefeküdve" tűrjék? Elvitathatjuk-e tőlük – egyelőre talán csak tőlük –, azt a jogot, hogy legalább állva és ellenállva akarnak meghalni? Vagy inkább elvárnánk tőlük – egyelőre csak tőlük –, hogy amint történt 1944-ben, birka módjára vonuljanak a vesztőhelyre, a vagonokba?

Vagy inkább számon kérjük naponta a rendőrség vezetőitől: hová tűnt a cigány fiatalok rendőrré nevelésének terve, miért nincs pár tucatnyinál több cigány rendőrünk? Megkérdezzük-e a polgárőrség vezetőitől: miért nem indították el legalább a legutóbbi két-három évben – amióta újra és újra megkondítjuk a vészharangot – annak programját, hogy egységeikben rengeteg cigány vegyen részt, s cigány és nem cigány polgárőrök együtt vigyázzák a falvak, városok rendjét, békéjét? Megérdeklődjük-e az ügyészségektől: még mindig olyan rémségesen nyugodtak-e, amint furtonfurt visszautasítják a rasszista bűncselekmények miatti följelentéseket, állandó bíztatást adva az ilyenek elkövetőinek? Meggyőzzük-e az Alkotmánybíróságot: ha egyszer nem teljesültek sok évvel ezelőtti reményei arról, hogy a társadalom maga legyűri a rasszizmust – ideje változtatnia álláspontján, és megengedőbbnek mutatkozni a gyűlöletbeszéd szabályozása terén? Kérdőre vonjuk-e parlamenti képviselőinket, hogy a valós megoldások helyett e téren is csak az alibizés, a pártpolitikai szempontok sunyi előtérbe helyezése folyik? Tetemre hívjuk-e a bíróságokat: meddig mennek el szörnyűséges ítéleteikkel a szerecsenmosdatásban – a szélsőséges erők fölmentése, legföljebb nevetséges pénzbüntetésben részesítése, a fasizmus eszméinek védelmezése terén?

Általtjuk magunkat az Európai Unióval, a művelt világgal, a tisztességes politikusokkal – és egyre mélyebbre süllyedünk a gyűlölködés, a megkülönböztetés, a szegregáció mocsarában. És az se rázza föl a magyar társadalmat, hogy most már tényleg meghalnak embertársaink, a Molotov-koktélok, a puskagolyók tüzében. És félig-meddig belehalnak sokkal többen a lelki megnyomorodásba, a reménytelenségbe, a szűnni nem akaró megalázottságba.

Amikor Popper Péter erre figyelmeztet bennünket – vállalva az ezzel járó borzalmakat is – helyettünk hős. Isten éltesse őt ezért (is), 75. születésnapján (is)! Mi pedig legalább kicsit szégyelljük magunkat, hogy kényelmesen átengedjük neki e szerepet!

(Megjelent a Népszava 2008. november 29-ei számában.)